त्वया हि मे बङ्ग कृतं यदन्यो न करिष्यति। यङ्गर्चाऽहं समेष्यामि शीघ्रमेव द्विजोत्तम।
स एवमुक्तोऽथाश्वास्य आशीर्व्वादैः सुमङ्गलैः। गृहानुपययौ चापि कृतार्थः सुमहामनाः।
ततः सुदेवमाभाष्य दमयन्ती युधिष्ठिर। अब्रवीत् सन्निधौ मातुर्दुःखशोकसमन्विता। २०९५
गत्वा सुदेव नगरीमयोध्यावासिनं नृपं। ऋतुपर्णं वचो ब्रूहि संपतन्निव कामगः।
आख्यास्यति पुनर्भैमी दमयन्ती स्वयम्वरं। तत्र गच्छन्ति राजानो राजपुत्राश्च सर्व्वशः।
तथा च गणितः कालः श्वोभूते स भविष्यति। यदि सम्भावनीयन्ते गच्छ शीघ्रमरिन्दम।
सूर्य्योदये द्वितीयं सा भर्त्तारं वरयिष्यति। नहि स ज्ञायते वीरो नलो जीवति वा नवा।
एवं तया यथोक्तो वै गत्वा राजानमब्रवीत्। ऋतुपर्णं महाराज सुदेवो ब्राह्मणस्तदा। २०९०
इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि नलोपाख्यानपर्व्वणि दमयन्तीपुनःस्वयम्वरकथने सप्ततितमोऽध्यायः॥ ७०॥
॥ बृहदश्व उवाच॥ श्रुत्वा वचः सुदेवस्य ऋतुपर्णो नराधिपः। सान्त्वयन् श्लक्ष्णया वाचा बाहुकं प्रत्यभाषत।
विदर्भां यातुमिच्छामि दमयन्त्याः स्वयम्वरं। एकाह्ना ह्यतत्त्वज्ञ मन्यसे यदि बाहुक।
एवमुक्तस्य कौन्तेय तेन राज्ञा नलस्य ह। व्यदीर्य्यत मनो दुःखात् प्रदध्यौ च महामनाः।
दमयन्ती भवेदेतत् कुर्य्याद्दुःखेन मोहिता। अस्मदर्थे भवेद्वाऽयमुपायश्चिन्तितो महान्।
नृशंसं वत वैदर्भी भर्तृकामा तपस्विनी। मया क्षुद्रेण निकृता कृपणा पापबुद्धिना। २०९५
स्त्रीस्वभावश्चलो लोके मम दोषश्च दारुणः। स्यादेवमपि कुर्य्यात् सा विवासाद्गतसौहृदा।
मम शोकेन संविग्ना नैराश्यात्तनुमध्यमा। नैवं सा कर्हिचित् कुर्य्यात् सापत्या च विशेषतः।
यदत्र सत्यं वाऽसत्यं गत्वा वेत्स्यामि निश्चयं। ऋतुपर्णस्य वै काममात्मार्थञ्च करोम्यहं।
इति निश्चित्य मनसा बाहुको दीनमानसः। कृताञ्जलिरुवाचेदमृतुपर्णं नराधिपं।
प्रतिजानामि ते वाक्यं गमिष्यामि नराधिप। एकाह्ना पुरुषव्याघ्र विदर्भनगरीं नृप। २०८०
ततः परीक्षामश्वानाञ्चक्रे राजन् स बाहुकः। अश्वशालामुपागम्य भाङ्गासुरिनृपाज्ञया।
स त्वर्य्यमाणो बहुशः ऋतुपर्णेन बाहुकः। अश्वान् जिज्ञासमानो वै विचार्य्यच पुनः पुनः।
अध्यगच्छत् कृशानश्वान् समर्थानध्वनिक्षमान्। तेजोबलसमायुक्तान् कुलशीलसमन्वितान्।
वर्ज्जितान् लक्षणैर्हीनैः पृथुप्रोथान्महाहनून्। शुद्धान् दशभिरावर्तैः सिन्धुजान् वातरंहसः।
दृष्ट्वा तानब्रवीद्राजा किञ्चित् कोपसमन्वितः। किमिदं प्रार्थितं कर्त्तुं प्रलब्धया न ते वयं। २०८५
कथमल्पबलप्राणा वक्ष्यन्तीमे हया मम। महदध्वानमपि च गन्तव्यं कथमीदृशैः।
॥ बाहुक उवाच॥ एको ललाटे द्वौ मूर्द्ध्नि द्वौ द्वौ पार्श्वोपपार्श्वयोः। द्वौ द्वौ वक्षसि विज्ञेयौ प्रयाणे चैक एव तु।
एते हया गमिष्यन्ति विदर्भान्नात्र संशयः। यानन्यान्मन्यसे राजन् ब्रूहि तान् योजयामि ते।
॥ ऋतुपर्ण उवाच॥ त्वमेव ह्यतत्त्वज्ञ कुशलो ह्यसि बाहुक। यान् मन्यसे समर्थांस्त्वं क्षिप्रं तानेव योजय।
ततः सदश्वांश्चतुरः कुलशीलसमन्वितान्। योजयामास कुशलो जवयुक्तान्रथे नलः। २०९०
ततो युक्तं रथं राजा समारोहत्त्वराऽन्वितः। अथ पर्य्यपतन् भूमौ जानुभिस्ते हयोत्तमाः।